

merčes mertev. Ako se z iglo ali s slamo kakega peresa dotakneš, se ravno to zgodi. To rastlino so že v 17. stoletji v Evropo prinesli in jo po verteh sadili, toda nikjer se ni hotla prav dobro prijeti in uspešno rasti. Sedaj jih je že več po gosposkih vertih, in plačujejo jih po 5 — 10 tolarjev. Nekdaj so jih prodajali na Angleškem po 200 — 250 tolarjev.

4. Lepodišeča zračna cvetica.

Ta čudna cvetica, ki je domá na Kitajskem in v Kohinhini, raste ob drevesih ovijaje se po njihovih vejah. Čebuljaste korenine jej služijo le za vterjenje, ne tako ko drugim rastlinam, da bi hrano serkala, kajti to dobiva iz zraka. Kakor bi se komu čudno zdelo, pa je vendar res, da čudna rastlina celó na stropu v kaki sobi raste, cvet razvije in prebivalce razveseljuje.

5. Mlečno drevo.

Ta velika, krasna rastlina, raste po peščenih krajih venezuelskih brežin. Njena peresa so po čevlju dolga; njen sad je mesen z dvema orehoma. Ako se njeno deblo nareže, teče iz njega, akoravno že več mesecev ni dežja bilo, lepljiv, precej gost in lepodišeč sok, ki je prav podoben naj boljemu kravjemu mleku. Ta sok je jako dober in hranilen, da je ondotnim prebivalcem to, kar nam kravje ali kozje mleko. Pa ne le samo za hrano imajo ta sok, z njim tudi ozdravljajo mnogo bolezni. Čim temnejša so drevesa, in kolikor bolj vkup stojé, tim bogatejši se izliva sladki sok. Navadno narežejo deblo po solnčnem vzhodu. Jako prijetno jo z lastnimi očmi videti, kako ob tem času beli in črni, vsak s posodo, za mleko pripravljeno, od vseh strani prihajajo. Človeku se zdi takrat, kakor bi videl družino kakega pastirja, ki jej razdeljuje mleko svoje čede.

Dopisi in novice.

Iz beljaške okolice. (Učiteljska družba.) Pravila za učiteljsko družbo na Koroškem so poterjena, in bil je že 15. aprila t. l. prvi občni zbor, da je izvolil posebni odbor za 1 leto, in ta je zopet izvolil opraviilnike. 14. maja pa se je sešel odbor, da se je posvetoval, ali naj se vstanovi družbin časopis, in ktera vpra-

šanja naj prihodnji občni zbor obravnava? — Odbor sklene izdajati mesečen list, in izvoli predsednika družbe, učitelja glavne šole v Beljaku, g. Fr. Šolc-a za vrednika. — Za prihodno občno zborovanje je odbor določil naslednja vprašanja: 1) Kako naj se dela, da se pospeši in doseže namen ali konec in blagor družbe? — 2) Kaj sme po pravici učiteljska družba od deželnega zbora na korist naših (koroških) ljudskih šol tirjati? — 3) Kaj je treba gledé naših šolskih knjig popraviti? — 4) Kaj je namen telovadskega nauka v ljudski šoli, in kako naj se ovi nauk izveršuje? — Udov šteje do sedaj družba blizo 80.

Jez gotovo nisem eden tistih, ki naskakujejo sedajno vnažno uredbo ljudskih šol; ali to menda celi svet previdi, da se nameram puhlih liberalcev, kojih še uzv. gg. škofje niso zajeziti mogli, sedaj enkrat težko bomo ustavili. Naloga vsakega umnega človeka pa je, se nevarnosti, ki mu protí, po moči izogibati. Tudi mi učitelji si moramo, da ne bomo popolno svojovoljnosti posebnih „korenjakov“ izročeni, pomagati sami; napraviti moramo velike družbe (se vé, nikdar po kopitu sedajne liberalnosti), ktere se ložeji ustavljajo neslanim tirjatvam. Ali bodo veliko opomoči mogle, Bog zna; nekaj pa bodo vendar le kot protítežje koristile. Naj se tedaj čast. slov. sobratje na Koroškem nove družbe vdeležijo! Časoma moremo napraviti slovensko podružnico.

Gledé drugega vprašanja za občni zbor nasvetujem, naj gg. govorniki posebno naglašajo, da naj se učitelji ne izdajo popolno občinskim zastopništvom, naj gotovo plačo sprejemajo, naj se izdela postava za počitnino (penzijo), naj se šole ne prepolnujejo, t. j. naj en sam učitelj ne podučuje 100 ali še več učencev itd.

Da imajo učitelji marsikaj tožiti, kažemo tù na te-la dva zgleda: V nemški fari W., v spodnji dravski dekaniji, pride obč. predstojništvu muha v glavo, da bi učitelja odpravilo. Berž napravi prošnjo do deželne vlade, naj učitelja odnese čez devet verhov. Dež. vlada izroči prošnjo preč. konzistoriju, in od tod roma nazaj do dekanijstva. Sedaj učitelj še le zvé za Damokelov meč nad svojo glavo, ter se tudi hitro pri obč. predstojniku zavoljo takega ravnanja pritoži. Konec je bil ta, da so ravno tisti obč. zastopniki, ki so napravili vlogo, naj se učitelj odpravi, podpisali drugo, da nimajo pritožbe zoper učitelja! — V fari Č., v žiljski dolini, bi obč. zastopništvo že bolj starega, pa še popolno čverstega učitelja rado brez počitnine odstavilo. Celó okrajni predstojnik je poslušal ljudi, ko je učitelj zapovedani razkaz o zamudah učencev vložil, da se otroci v šoli nič ne naučé, in da je zatorej zastonj, da bi jih pošiljali v šolo, in opiraje se na to je okr. predstojnik sam sklical obč. zbor, da tirja drugega učitelja. — Take dobrote se ponujajo po namenjeni novi osnovi učiteljem! Zopet v drugih krajih preganjajo svetni gospodje učitelje zato, ker premalo nemškutarijo. Zastran nerednega izplačevanja šolnine pa je občna tožba.

Ima kateri iz med slov. učiteljev na Koroškem kako tako posebno pritožbo (opirati se mora, to se ume, na golo resnico), naj jo kmali pismeno naznani kteremu slovenskih odbornikov učiteljske družbe.

Ti odborniki so sledeči gospodje učitelji: Gajlar France v št. Lenartu (p. Arnoldstein), Lesjak Toma v Lipi (p. Velden) in Vigele Ferd. v Štebnu (p. Villach).

Iz Negove. P. J. Dopis iz slov. goric v „Slov. Narodu“ od 30. aprila t. l. št. 13. pod napisom „učiteljeva volitva v Negovi“ je po našem prepričanju bolj služil nekaki zavidnosti starejšega učitelja proti mlajemu, nego resnici in koristi Negovčanov. Gotovo je, da ni celó prav, ako se pri volitvah starejih učiteljev pozabi; ali občine po sedajnem duhu ne gledajo na starost, ampak volijo učitelja, kateri je razun družih potrebnih lastnosti v vsakem šolskem predmetu dobro izurjen, kateri se ne baha s samo narodnostjo, ampak po narodnem duhu in čutji v šoli vsestransko koristi — če tudi na tihem. Previden učitelj se bo tega načela vedno držal, in bo mesto, da si po svojem obnašanju mnogo serditosti in sitnosti brez koristi za narod na glavo nakoplje in z narodnim prepričanjem večnemu židu enak od župe do župe potuje, v šoli z vso močjo in ljubeznijo v narodovem, pa tudi v drugem nam zelo potrebnem jeziku podučeval; sej tudi postava tako tirja.

Kar se tiče učitelja, katerega so bili Negovčani izvolili, naj povem, da je že odstopil, ko ga je g. ? v „Slov. Nar.“ grajal, in da bo torej vsem 13 prosivcem zopet dana prilika oglasiti se in svoja spričevala, a ne le kerstnega lista, odboru poslati. Nesreča pa bi ne bila tolika, kakor si jo mala g. ?, ko bi tudi A. R. ostal učitelj negovski. A. R. je izprašan učitelj glavnih šol, je častno služil v Ljutomeru (učil v 4. razredu), v Mariboru (v 4. razr.), je učil kot pomočni učitelj na mestni realki v Celji; kjer je podučeval tudi v slov. jeziku in opravlja zdaj brez pritožbe svojo službo in dolžnost na glavni šoli v „Slov. Gradcu“, morebiti boljše, ko marsikdo drugi.

(„Slov. Narod.“)

Iz Gorice. (Slovenske šole v Gorici.) Ni davno, kar je došlo od vis. ministerstva nekaj prav važnega zastran slov. šol v Gorici. Leta in leta se toži, da so slovenski razredi tukajšnje c. k. normalke sosebno III. in IV. prenapolnjeni, kajti v vsi naši grofiji ni na Slovenskem nikjer druge glavne šole, iz ktere bi otroci naravnost v srednje šole (v gimnazij ali realke) prestopili. Vsi otroci iz kmečkih šol prihajajo v viša dva razreda normalkina v Gorico. Število učencev v vsakem teh dveh razredov je 70 — 100 in še čez 100. Kdor kolikaj razumí o šolstvu, mora biti uverjen, da je skoraj nemogoče tako ogromno število različno pripravljenih učencev redno in vspéšno podučevati, tudi ko bi vsi dovolj zmožni in skoz in skoz mirni in pazljivi bili. Potreba tedaj, kakor si bodi tem neprilicnostim v okom priti, je nujnejša od dne do dne. To je spoznala tudi vis. vlada. Došlo je povelje, naj bi se poskerbelo, da se napravi posebna 4razredna slovenska šola v Gorici. Stroške za njo naj bi prevzelo mesto Gorica in občine v okolici mestni. O tem vladinem nasvetu ima zdaj svoje mnenje naznaniti mestno starešinstvo. — Mi vemo že naprej, kaj in kako naše starešinstvo odgovori; pregloboko so še vkořenjeni v Gorici stari predsodki gledé Slovencev; pričakovati smemo, da bode še le prihodnji rod milejšje in pravičnejše o nas mislil.

(„Dom.“)

Iz Ljubljane. Njih Veličanstvo je poterdilo zakonsko, šolsko in medversko postavo. „Wr. Ztg.“ jo je že razglasila. Tudi „Tov.“ hode prinesel novo šolsko postavo.

— V proračunu letošnjih državnih stroškov je med drugimi tudi odločeno in dovoljeno za bogočastje in šolstvo 4 milijone in 900.000 gold. — „Nov.“ k tej številki dostavljajo: „Pač ubogo malo za šolstvo, tako važno narodom avstrijskim mimo tega, da vojaštvo državi vzame 73 milijonov!“

— Odbor družbe sv. Mohora v Celovcu prosi, da bi blagovolili dosmertni družniki „Vodila novega pravičnega reda“, ako jim je po volji, podpisana saj do konca tekočega meseca nazaj poslati, da se njih imena natisnejo v Koledarčku. Komur pa iz med dosmertnih družnikov ta „Vodila“ niso prišla v roke, naj blagovoljno naznani, ali priterjuje po „Priř.“ in po „Glasn.“ razglašenim „Vodilom“.

— Sliši se, da se je zopet, že drugič, prigodilo, da učiteljeva vdova ne dobi pričakovane pomoči od družbe „v pomoč zapuščenim učiteljskim vdovam in sirotam na Kranjskem“ zato, ker vdeležnik ni redno vplačeval svojih doneskov. Da bi enaka nesreča ne zadela še več drugih vdeležnikov, jih „Tov.“ opominja, naj vendar vsak prebere družbina pravila, in naj si posebno v glavo vtisne §. 11., ki pravi: „Letni donesek se vsako leto plačuje meseca oktobra ali novembra za prihodnje leto in sicer pri okrajnem šolskem ogledništvu. Ko preteče ta čas, se obotavljivi udje zavoljo plačila opominjajo. Kdor pri vsem tem svojega letnega doneska do konca meseca januarja šolskega leta ne vplača, zgubi daljno pravico do društva, in se ima tako, kakor bi bil iz družbe stopil“. Res je, da je prvič in naj pred vsak sam kriv ali že nevedoma ali vedoma, če zaostaja s plačlo in sploh z dolžnostimi, ki mu jih nakladajo družbina pravila, če potem tudi društvo ne spolnuje svojih do njega; ali te vne-marnosti in nesreče so krivi gotovo tudi tisti, ki denar pobirajo in od udov sprejemljejo in pri tem udom ne razkladajo pravil, če vidijo, da jih ta pa uni prezira; ravno tako je odgovoren tudi tisti v odboru, ki obotavljivih udov v pravem času po svoji nalogi ne opominja za vplačevanje i. t. d.

— Govorilo se je, da so ljubljanski dijaki križev teden med procesijami nekega verstnika ubili. Ljudje ljudi sprašujejo, kje se je to zgodilo, pa nihče ne vé; govorica pa le sumi tako, da šola šolo poprašuje, kje so tisti zločinci. — Zanimivo je, da se taka govorica tako rada verjame in trosi. — Da se otroci križev teden med tem, ko je bila služba božja v cerkvi, zopet letos niso nič kaj spodobno obnašali, marveč telovadili in svoje moči skušali, je resnično in zopet „faktum“ ta „konstatiramo“; ranjence in pa mrtve so pa le tisti videli, kateri med odrasčenim svetom nimajo dosti škandalov, tedaj bi jih tudi še pri otrocih radi imeli.